

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра міжнародних економічних відносин ім. Артура Голікова

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-педагогічної
роботи
доц. Пантелеймонов А.В.
“_____” 20__ р.

Робоча програма навчальної дисципліни

«ДИПЛОМАТИЧНА ТА КОНСУЛЬСЬКА СЛУЖБА»

рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)
галузь знань – 29 «Міжнародні відносини»
спеціальність – 292 «Міжнародні економічні відносини»
освітня програма – «Міжнародні економічні відносини»
вид дисципліни – за вибором
факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

2019/2020 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

“ 28 ” 08 2019 року, протокол № 1

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Резніков В.В. - к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин ім. Артура Голікова

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин ім. Артура Голікова

Протокол від “ 27 ” 08 2019 року № 1

Завідувач кафедрою (Казакова Н.А.)
(підпис)

Програму погоджено методичною комісією факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу

Протокол від “ 27 ” 08 2019 року № 1

Голова методичної комісії (Григорова-Беренда Л.І.)
(підпис)

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Дипломатична та консульська служба» складена відповідно до освітньо-професійної підготовки бакалаврів за спеціальністю:

292 – «Міжнародні економічні відносини», освітня програма – «Міжнародні економічні відносини».

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета дисципліни - сформувати у студентів сучасне мислення з міжнародних відносин, ознайомити студентів зі сферою дипломатичних і консульських відносин між країнами світу, з сучасним станом роботи української дипломатичної і консульської служб, а також базовими поняттями, умовами та правилами дипломатичної і консульської служби; зі складом дипломатичної і консульської служби України.

1.2. Основними завданнями дисципліни є:

вивчення форм, організації та інструментів дипломатичної і консульської діяльності, практики використання національних дипломатичних і консульських відносин; вивчення принципів дипломатичної теорії та дипломатичної служби, набуття навичок оформлення документації та дипломатичного протоколу.

1.3. Кількість кредитів – 3.

1.4. Загальна кількість годин – 90 год.

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Нормативна	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
2-й	2-й
Семестр	
4-й	4-й
Лекції	
16 год.	8 год. (2 - аудиторні; 6 - дистанційні)
Практичні, семінарські заняття	
16 год.	- год.
Лабораторні заняття	
- год.	- год.
Самостійна робота	
58 год.	82 год.
Індивідуальні завдання	
- год.	

1.6. Заплановані результати навчання:

знати: передумови і процес встановлення дипломатичних та консульських відносин між державами та відкриття дипломатичних представництв і консульських установ; особливості організації та функціонування системи органів зовнішніх зносин держави, зокрема України; міжнародно-правову регламентацію зовнішніх зносин та основи національного законодавства України у цій сфері.

вміти: володіти спеціальною дипломатичною термінологією і застосовувати набуті знання для оцінки перспектив розвитку дипломатичної і консульської служби, визначення її місця і ролі у зовнішніх зносинах між державами та реальної перспективи її застосування для встановлення взаємин України з світовим співтовариством.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

ТЕМА 1. Предмет, значення і завдання курсу «Дипломатична та консульська служба».

ТЕМА 2. Історія дипломатії та дипломатичних відносин. Професія дипломат.

Історичні етапи формування й становлення дипломатії. Дипломатія стародавнього часу (стародавній Єгипет, Індія, Китай). Дипломатія стародавньої Європи (Рим, Греція, Франція, Київська Русь).

Становлення дипломатії в Європейських країнах. Зародження й становлення дипломатичних основ на Русі, в Російській імперії, Україні. Роль України в новій та сучасній історії дипломатії.

Дипломатичні агенти. Поняття «дипломатичний агент», «дипломатія». Функції дипломатичних агентів. Необхідні професійні вимоги, якими має володіти дипломат. Категорії глав дипломатичних представництв. Верховні комісари. Дипломатія Ватикана. Обов'язки дипломатичних агентів.

ТЕМА 3. Дипломатія – інститут та інструмент зовнішньої політики України.

Органи зовнішніх зносин. Поняття дипломатичного рангу. Дипломатичні ранги України. Структура Міністерства закордонних справ України.

Дипломатичний корпус. Поняття «дипломатичний корпус». Функції й структура дипломатичного корпусу. Глава дипломатичного корпусу. Роль дружини глави дипломатичного корпусу.

Дипломатичні представництва. Персонал дипломатичного представництва. Представлення і візити членів дипломатичного представництва. Відношення з міністерством закордонних справ і зовнішньополітичними установами.

ТЕМА 4. Початок і припинення дипломатичної місії.

Прибуття нового глави дипломатичного представництва. Отримання згоди на прийом глави дипломатичного представництва. Процес прибуття нового глави представництва. Вручення «вірчих грамот». Відносини і встановлення нових зв'язків з дипломатичним корпусом в країні прибуття. Обмін візитними картками з дипломатами іноземних дипломатичних представництв. Припинення дипломатичної місії.

ТЕМА 5. Дипломатичні привілеї і імунітети.

Основні дипломатичні імунітети. Поняття «дипломатичної недоторканності». Приватні привілеї і імунітети. Повні привілеї і імунітети. Обмеження володіння привілеями і імунітетами.

ТЕМА 6. Дипломатичне представництво організація і форми роботи.

Внутрішня структура посольства. Організація внутрішньої роботи представництва. Основні документи дипломатичного представництва. Категорії дипломатичних робітників.

ТЕМА 7. Консульська служба.

Консульські службовці. Поняття «консульська служба», «консул». Загальний характер консульських функцій. Виконання консульських функцій дипломатичними представництвами. Призначення консулів. Початок і припинення консульської місії.

ТЕМА 8. Задачі й функції консульських установ за кордоном по відношенню до громадян України.

Функції консула щодо розвитку торгово-економічних зв'язків. Правове регулювання торгово-економічних функцій.

Специфіка і основні напрями роботи з категоріями громадян, які знаходяться за кордоном. Набуття громадянства, порядок отримання й припинення громадянства. Захист законних прав та інтересів українських громадян за кордоном.

4. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Загальний характер дипломатичної діяльності.	2
2.	Особливості старої і нової дипломатії.	2
3.	Роль міжнародних організацій в дипломатичних відносинах країн світу. Особливості дипломатії Арабських країн.	2
4.	Процес вступу посла на посаду. Особливості дипломатії Великобританії і Франції.	2
5.	Дипломатичні контакти й бесіди. Особливості дипломатії Німеччини і Європейського Союзу.	2
6.	Дипломатичне представництво організація і форми роботи. Особливості дипломатії Японії і Китаю.	2
7.	Початок і припинення консульської місії. Правове регулювання торгово-економічних функцій.	2
8.	Види консульських представництв та їхній склад за персоналом.	2
Разом		16

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
1.	Опрацювати тему: Загальний характер дипломатичної діяльності: теоретичні аспекти, види, форми, функції.	6	9
2.	Опрацювати тему: Особливості старої і нової дипломатії: історія розвитку, етапи розвитку, видатні дипломатичні діячі.	6	9
3.	Опрацювати тему: Роль міжнародних організацій в дипломатичних відносинах країн світу. Особливості дипломатії Арабських країн.	6	9
4.	Опрацювати тему: Процес вступу посла на посаду: церемонії, повноваження, привілеї та імунітети. Особливості дипломатії Великобританії і Франції.	6	9
5.	Опрацювати тему: Дипломатичні контакти й бесіди. Особливості дипломатії Німеччини і Європейського Союзу.	6	10
6.	Опрацювати тему: Дипломатичне представництво організація і форми роботи. Особливості дипломатії Японії і Китаю.	11	14
7.	Опрацювати тему: Початок і припинення консульської місії. Правове регулювання дипломатичних торгово-економічних установ, їхні функції.	11	12
8.	Опрацювати тему: Особливості діяльності та функціонування міжнародних організацій як дипломатичних агентів та установ.	6	10
Разом		58	82

6. Методи контролю

Засвоєння тем (поточний контроль) здійснюється на семінарських та практичних заняттях відповідно до контрольних цілей. Основне завдання поточного контролю – перевірка рівня підготовки студентів до виконання конкретної роботи.

Підсумковий контроль засвоєння розділів початкової дисципліни здійснюється по їх завершенню на основі проведення контрольних робіт. Завданням поточного контролю є оцінювання знань, умінь та практичних навичок студентів, набутих під час вивчення певного блоку тем.

Семестровий підсумковий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному даною програмою дисципліни.

Застосовуються такі методи контролю підготовки студентів:

- усні відповіді на семінарських заняттях;
- письмового експрес-контролю;
- колоквіум;
- тестові завдання;
- розрахункові задачі;
- виконання творчих завдань;
- розв'язування ситуаційних задач;
- виконанням індивідуальної семестрової роботи (реферати, аналітичні обзори).

Оцінка успішності студента є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння окремих розділів тем.

7. Схема нарахування балів

В основу рейтингової системи навчання покладено принцип накопичення балів за певний період навчання (розділ, семестр, рік), які студент отримує за виконання різних видів діяльності. Сума цих балів виступає в ролі кількісного показника якості роботи студента.

Оцінка успішності студента є рейтинговою і виставляється за багатобальною шкалою з урахуванням оцінок засвоєння зазначених розділів.

Поточне тестування та самостійна робота								Разом	Підсумковий семестровий контроль (залік)	Сума
Розділ 1				Розділ 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8			
5	5	5	5	10	10	10	10	60	40	100

Поточний контроль – 60 балів, з них:

- 30 балів – поточний тестовий контроль;
- 10 балів – активна робота на семінарських заняттях;
- 10 балів – виконання та захист рефератів;
- 10 балів – розробка презентацій та доповідь за зазначеними темами.

Підсумковий контроль – 40 балів, з них:

- 30 балів (2 теоретичних питання по 15 балів);
- 10 балів (10 тестових завдань по 1 бали).

У разі виконання студентом поточного практичного завдання «відвідання усіх занять із зазначеного предмету у діловій формі одягу», за рішенням викладача, студенту можуть додати 5 балів у якості заохочення.

Загальна кількість балів за успішне виконання завдань під час засвоєння розділів предмету – 60 балів.

За підсумками поточного та підсумкового контролю студент може набрати від 0 до 100 балів включно.

Шкала оцінювання

Набрана сума балів за 100-бальною шкалою переводиться у такий спосіб:

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка
90 – 100	зараховано
70-89	
50-69	
1-49	не зараховано

8. Рекомендована література

Основна література

1. Віденська конвенція про дипломатичні зносини 1961 р. // Україна на міжнародній арені. — К.: Юрінком, 1998. — Т. 1.
2. Конституція України. — К.: Україна, 1996.
3. Закон України “Про дипломатичну службу” від 07.06.2018 № 2449-VIII
4. Закон України “Про дипломатичні ранги України” від 28.11.02 № 253-IV // ВВР України. — 2003. — № 4. — ст. 30.
5. Указ Президента України “Про Державний Протокол та Церемоніал України” від 22.08.02 № 746/2002.
6. Указ Президента України “Про Положення про Міністерство закордонних справ України” від 03.04.99 № 357/99.
7. Дипломатична та консульська служба: навч. Посібник / Я.Б. Турчин, Л.О. Дорош, О.Я. Івасечко. — Львів : Львівська політехніка, 2018. — 332 с.
8. Дипломатична та консульська служба: навч. Посібник / Я.Б. Турчин, О.Н. Горбач, Л.О. Дорош, О.Я. Івасечко, У.В. Ільницька. — Львів : Львівська політехніка, 2014. — 224 с.
9. Дипломатический корпус. МЗС Управління державного протоколу. — К., 2002.
10. Дипломатический словарь: В 3 т. — М., 1984—1986
11. Безрученко В.О. Основи військово-дипломатичної служби: навч.посіб. — Харківський колегіум. — Х.: Райдер, 2012. — 134 с.
12. Бобылев Г.В. Консульское право: уч. пособ. — М. МГИМО, 2007 — 136 с.
13. Богучарский Е.М. Институты современной дипломатии: курс лекцій. — М.: МГИМО, 2015. — 477с.
14. Вуд Дж., Сера Ж. Дипломатический церемониал и протокол. — М.: Издат-во «Международные отношения», 2003. — 416 с.
15. Голиков А.П., Черномаз П.А. Международные экономические термины: словарь-справочник. — Харьков: ХНУ им. В.Н. Каразина, 2007. — 332 с.
16. Гуменюк Б.І., Щерба О.В. Сучасна дипломатична служба. Навч. посібник. — К.: Видав-во «Либідь», 2001. — 255 с.
17. Долгов В.И., Лебедева О.В. Консульская служба Российской Федерации на современном этапе: уч.пособ. — М: МГИМО, 2011. — 184 с.
18. Дипломатия: Модели, формы, методы: Учебник для вузов / Т.В. Зонова. — М.: «Аспект пресс», 2014 — 348 с.
19. Дипломатическая служба: Учеб. пособие / Под ред. А.В. Торкунова, А.Н. Панова. — М: «Аспект Пресс», 2017. — 352 с.
20. Захарова Л.М., Коновалова А. А. Основы дипломатической и консульской службы: Учеб. пособ. — Минск: БГЭУ, 2001.
21. Зленко А. Зовнішня політика України: від романтизму до прагматизму: Виступи, промови, інтерв'ю, статті. — К., 2001.
22. Ковалев А. Азбука дипломатии. — М., 1993.
23. Камбон Ж. Дипломат. — К., 1997.
24. Леонов В.А. Информационно-аналитическая работа в загранучреждениях. - М., 1996.
25. Попов В.И. Современная дипломатия: Теория и практика. - М. МО, 2010. — 576 с.
26. Ренецький В. Дипломатичне і консульське право. — Л., 2002. — 215 с.
27. Сагайдак О.П. Посольство і консульство: організація і форми роботи: навч. Посііб. / О.П. Сагайдак, П.Д. Сардачук. — К. : Знання, 2014. — 317 с.

28. Сардачук П. Д., Кулик О. П. Дипломатичне представництво: організація і форми роботи: Навч. посіб. — К.: Україна, 2005. — 176 с.
29. Сакун О.Ф. Дипломатическое ремесло. — М.: МО, 2016. — 440 с.
30. Самойленко В.В. Профессиональные секреты дипломата: учеб. пособие. — М.: «Аспект-пресс», 2017. — 272 с.
31. Тимошенко Н.Л. Ділова культура дипломата: навч. посіб. / Н.Л. Тимошенко. — К.: Знання, 2014. — 199 с.
32. Фельтхэм Р. Дж. Настольная книга дипломата. — Мн.: Издат-во «Новое издание», 2002 — 304с.

Допоміжна література

1. Александров Е. Дипломатия динамичного века. — К.: София, 1981.
2. Афанасьев И. Діловий етикет. — К., 1998.
3. Борунков А. Ф. Дипломатический протокол в России. — М., 1999.
4. Галушко В. П. Діловий протокол та ведення переговорів: Навч. посіб. — Вінниця, 2002.
5. Герчикова И.Н. Международные экономические организации: регулирование мирохозяйственных связей и предпринимательской деятельности. Учеб. пособие. — М.: Издат-во «Консалтбанкир», 2002. — 624 с.
6. Гриневский О.Л. Тайны советской дипломатии. — М. Вагриус. 2000г. — 335 с.
7. Дебидур А.. Дипломатическая история Европы. т.1-2. М. 1995.
8. Демин Ю.Г. Статус дипломатических представительств и их персонала - М., 1995.
9. Дипломатический словарь: В 3 т. — М., 1984—1986.
10. Зорин В.А. Основы дипломатической службы. — 2-е изд., испр. и доп. — М., 1977.
11. Камінський А. Основи міжнародних відносин. — Л.: ЛНУ імені Івана Франка, 2001.
12. Каррон де ла Карьер Г. Экономическая дипломатия. — М.: Издат-во «Российская политическая энциклопедия», 2003. — 296 с.
13. Киссинджер Г. Дипломатия / Г. Киссинджер. - М.: издательство АСТ, 2018. — 896 с.
14. Ковалев А. Азбука дипломатии. — 5-е изд. — М., 1988.
15. Макота М., Трохимчук С. Українська дипломатія у ХХ столітті. — Л., 1998.
16. Молочков Ф. Ф. Дипломатический протокол и дипломатическая практика. — 2-е изд. — М., 1972.
17. Митчел М. Деловой этикет: Пер. с англ. — М., 2004.
18. Руденко Г.М. Україна дипломатична. — К., 1999.
19. Сабат Э. М. Бизнес-этикет: Пер. с англ. — М., 1999.
20. Сагайдак О.П., Сардачук П. Д. Дипломатичне представництво: організація і форми роботи: Навч. посіб. — К.: Знання, 2008. — 295с.
21. Сандровский К.К. Дипломатическое право: Учебник. — К., 1981.
22. Сагоу Э. Руководство по дипломатической практике: Пер. с англ. — М., 1961.
23. Селянинов О. П. Дипломатические беседы, их организация и проведение. — М., 1993.
24. Семенов. В. Л. Практика дипломатического протокола и этикета. — М., 2002.
25. Нариси з історії дипломатії України / Під ред. В. А. Смолія. — К.: Альтернативи, 2001.
26. Сутырин Ф. Д. Этикет и дипломатический протокол для всех: Учеб. пособие. — СПб., 2001.
27. Шумилов В.М. Международное экономическое право. М., 2001.
28. De Callieres F. The Art of Diplomacy. — New York; London, 1993.

9. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відео-лекції, інше методичне забезпечення

1. Україна дипломатична: Науковий щорічник. - https://www.gdip.com.ua/pages/view/ukrana_diplomaticzna
2. Журнал “Мировая экономика и МЭО”. - http://www.imemo.ru/jour/meimo/index.php?page_id=683
3. Науковий вісник Дипломатичної Академії України. - <http://dipacadem.kiev.ua/naukovadiyalnist/naukovuj-visnyk/>
4. Верховна Рада України - www.rada.gov.ua
5. Міністерство закордонних справ України - www.mfa.gov.ua
6. Міністерство економіки України - www.me.gov.ua